

**Projev Aleny Gajdůškové,
1. místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR,
na slavnostním shromáždění
u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti**

Senát, Hlavní sál, 25. ledna 2013

Vážené dámy, vážení pánové,

dnes, dva dny před 68. výročí osvobození Osvětimi, vyhlazovacího tábora, který je nejvýraznějším symbolem zřůdnosti nacismu, chci připomenout tři aspekty vzpomínky, které si ostatně připomínám častěji. Bohužel stále častěji, když se setkávám s ignorancí plynoucí z neznalostí historických faktů, lehkomyšlným rozdmýcháváním nenávisti, nacionalismu, rasismu, xenofobie, které vždycky v historii ústily ve zločiny proti lidskosti.

Mezinárodní den památky obětí holocaustu je příležitostí připomenout fakta, uvědomit si příčiny i souvislosti. V České republice se toto výročí díky akcím, na nichž se podílí zejména Federace židovských obcí v ČR, stalo významným. Jeho význam podtrhuje záštita předsedů obou komor Parlamentu ČR dnešní vzpomínky.

Vzpomínka a uctění památky obětí je však jen jeden aspekt 27. ledna. Musíme být připraveni převzít zodpovědnost za to, aby nové generace nespadly do kritické pasti amnezie. Mělo by být starostí pedagogů i politiků, když se mladí lidé dnes z nevědomosti stávají oběťmi demagogů a posléze zastánci obskurních historických koncepcí, které něco zdánlivě vysvětlují, ale v realitě zastírají důsledky zřůdných ideologií.

Největším popřením památky obětí holocaustu by bylo, kdybychom dovolili, aby se něco podobného opakovalo. Urážkou obětí šoa by bylo už to, kdybychom dovolili, aby se bez patřičné odpovědi veřejně prezentovaly antisemitské názory a prohlášení. Kdyby historici přecházeli mávnutím ruky popírání holocaustu v dílech některých svých kolegů. Kdyby média a politici považovali za normální podporu extremistickým proudům. A kdyby údaje a tvrzení pochybných antisemitských publicistů byly pokládány za relevantní zdroj informací.

Proto je nutné připomenout – to za druhé -, že řada přeživších brutální periody historie je stále ještě mezi námi. Část z nich, ti, kteří ještě mají dostatek sil, nám pomáhají. Otvírají se kontaktům s mladými lidmi a podávají své svědectví. Pomáhají nám bojovat proti zmíněné nevědomosti a manipulacím. Část přeživších však potřebuje již naši péči. Péče o specifické choroby spojené s traumatizujícími zážitky, je něčím, co je naší celospolečenskou povinností.

Když se dnes bavíme o zdravotnických standardech a říkáme věty jako „každý si může vybrat, pojistit se i připojistit se“, tak mimo jiné ignorujeme, že v historii ještě ne zcela dávno máme aspekty, kdy opravdu nemůže KAŽDÝ. Máme tedy úkol. Na historii, na disciplínu popisující dávno dění beze svědků, bude čas za 20 let. Teď jsme v situaci, kdy přeživší nesmíme ignorovat.

A za třetí: Musíme si uvědomit, že po oněch 68 letech žijeme v integrovaném společenství s evropskými a transatlantickými vazbami, ve společenství, které má své lidskoprávní standardy. Tyto standardy stojí, právě na oné 68 a více let staré historické zkušenosti. Zkušenost Druhé světové války a prevence zločinů proti lidskosti jsou totiž samotné ideové základy jednotné Evropy. Obracet se proti tomu znamená popírat význam tragické historie pro naše dnešní poznání. Naopak, společná hierarchie hodnot, standardy v oblasti lidských práv jsou výrazem toho, že naše historie byla také společná, nadnárodní, jakkoli různá společenství k ní přispěla různým způsobem. Společná vzpomínka a společné důsledky vyvozené z tragických period historie jsou důvodem i tmelem mezinárodních integračních procesů – a proto také integrace evropské. Bylo by zásadní chybou, popřením naší historické zkušenosti Českou republiku z tohoto společenství vydělit.

Dámy a pánové,
nestačí se sklonit před osudem obětí, jakkoliv hluboce to děláme. Musíme také převzít jejich dědictví a starat se o to, aby se krutá a nelidská historie už nikdy nemohla zopakovat. To je naše dnešní odpovědnost.